

ნაკადული

საქმადვილო უზრნალო

წელიწადი მისრა

წელი
1906

მცირე წლოვანთათვის

№ XIV

ი ვ ლ ი ს ი

1906

ტფილისი

ელექტრომბეჭდავი აბ. „სრომა“, მიხეილის ქუჩა, № 65
1906

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

1. სიცხიანი.—ლეკსი შ. მღვიმელისა 3
2. დათუნას წერილები.—უიუღაუოსა 5
3. სამი მეგობარი.—ზლაპარი მამინ-სიბირიაკისა, თარგმ.
დამ. დეკანოზიშვილისა 9
4. გეოგრაფიული ცნობანი.—თარგმანი ინგლისურით . 16
5. გასართობი.— 20

ამ წლის პირველ იანვრიდგან „ნაკადული“ გამოდის
ახალის რედაქციით.

რ ე დ ა ქ ც ი ი ს ა გ ა ნ :

უმორჩილესადა ვსთხოვთ გარეშე თანამშრომლებს, დაწერილებით აღნიშნონ ხოლმე ნათარგმნსა და გადმოკეთებულს მასალაზედ, საიდგან არის აღებული; აღნიშნონ ხოლმე აგრეთვე ავტორი და წიგნი ან ეურნალი, რომელშიაც დაბეჭდილი იყო. თუ ეჭრნალიდან არის გადმოღებული, მაშინ—წელიწადი და № გამოცემისა. ვთხოვთ ამასთანავე თავიანთი ნამდვილი აღრესიკ მიაწერონ ხოლმე, რომ საჭიროების დროს რედაქციას დაკითხვა შეეძლოს.

ხელის მოწერა შეიქლება:

რედაქციაში და „წერა-კითხ. გამ. საზოგადოების“ კანცელარიაში. ქალაქს გარედ ზენს აგენტებთან **ბაძოში**: ანეტა ევანიასთან და ნ. დეკანოზიშვილთან; **ჭუთარისში**: „კოლხიდის“ საზოგადოებაში, კნ. ბარბარე წერეთლისას და ანნა დადეშქელიანთან; **ბათუმში**: მარიამ ელიაევასთან, და კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან; **სუსუმში**: კნ. ტერეზია შერვაშიძესთან და ნიკო თაედგირიძესთან; **ახალციხეში**: გრიგოლ კიკოძესთან; **თელავში**: ქეთო ზარაფიშვილთან; **ზოგში**: თამარ ჭ ნინო ლომაურებთან ჭ კნ. ელენე ერისთავისას; **ფოთში**: კნ. ვლადიმერ სვიმონის ძე აბაშიძესთან; **შიათურაში**: ირაკლი დეკანოზიშვილთან; **საჩხერაში**: ყარამან ჩხეიძესთან; **ქაქვიანში**: მარიამ ფაულენიშვილთან.

☞ „ნაკადულის“ შარშანდელი მთელის
წლის ნომრები იყიდება **3** მანეთად ☜

ს ი ც ხ ი ა ნ ი.

სძინავს უველას, მხოლოდ ერთი—
 ხეი ზაწაწინა ღმერთი,
 არ ისვენებს, კუნესის, შფოთავს
 ძილში ტიკტიკებს და ბოდავს.
 დედას უსმობს: „ამიკანე,
 ატა მიკა, გეთაკანე;
 დედა, ზღალ მიდა მია,
 ალც მის მოტანილი ფია!
 მომიტანე ცოტა წალი
 მომიკანე დედოფალი.
 ტაცო, გამოაღოვი ბაბა,
 გასადე მაგ ცუცხას კაბა.

ხელს ნუ ავლებ მავლე თმაში
 მომიკა აქ ოგუბში.

შენც აქ მოდი მეთანაშე...
 შე კუდლაწავე წალი მლამე
 აქ ნუ მოგაქვს, გადატვალე
 აღ უკულებ ზლის მწაღე!..“

სძინავს უველას, მხოლოდ ცქმუტი
 მოუსვენრად, ვით ციბრუტი

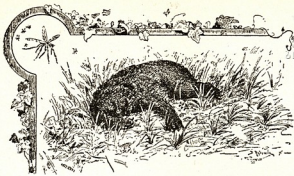
პროწიადლობს, ისევე შოთახს,
 კვლავ ტიკტიკებს და კვლავ ბოდავს.

„დედავ, მითქალ, კენაცალე,
 ლას მოძიტანს ძამა სვალე?“
 თვითვე ამბობს: „თოკსა, ბუსსა,
 დედოფლისთვის უჯრა-ეუთსა.

ხაწკუნტელა ბსიადლასა
 და კაკლების წსრიადლასა.“
 ეს სიტყვები დედან ტკბილსა
 ეურში სწვდება, უფროსობს ძილსა,
 არურეთი აძლევს სძასა
 და ზედ უძღერს ტკბილ ნანასა.

მ. მღვიმელი.

ღათუნას წერილები.

15 აპრილი.

აუვარელო ძმაო მისო!

ძლივს შეღირსა წერილის მოწერა და ჩემი ამბავის შეტყობინება. ვიცი შეწუსებული იქნები და ღარღი გეკენება. ვიცი ჭფიქრობ და ჭკითხულობ: ნეტა სად წაიფანეს იმ უღმერთო აღძმანებმა ჩემი ძმა ღათუნაო... მას აქეთ, რაც იმ ავასაკებმა ჩვენი ოჯახი ააწიოკეს, ღღეს სწორედ ორი კვირაა. ძმაო, რაღაა ახლა ჩვენი სიცოცხლე?.. დედა ჩვენი... საუვარელი დედა!.. მოგვიკლეს... საცოდავი, როდესაც კვდებოდა, თავის თავზე სულ არ ნაღულობდა. იმას მსოლოდ ჩვენი ღარღი ჭქონდა და იძახდა: — „ვაიმე, შეიღებო, დამელუშეთო!“ მართლაც რომ ჩვენ ესლბ დაღუპულები ვართ: მე ტყვეთ წამომიფანეს; შენ თუძცა მოასწარი გაქცევა და დამაღვა, მაგრამ ვინ იცის, რა გაჭირვებაში ხარ და როგორა სცხოვრობ, იქნება სულ მძიერიცა ხარ!.. მე არც-კი მგონია, თუ ცოცხალი ხარ. ვინ იცის, რომელ ნადირს ჩაუვარდი კლანჭებში, ან იქნება, სიმძილს

ველარ გაუძელი! საუფარელო ძმაო, შემატეობინე შენი ამბავი, თორემ დაზღით აღარ ვიცი, რა ვქნა. ჩემს ამბავსაც ვეცნობ: გახსოვს ერთად რომ ვკორაობდით მეუდროსად ჩვენს ტეპში წიფლის ქვეშ? დედა ჩვენი იქვე გადაწოლილიყო და ხან ერთს ჩაკვირებდა გულში ხან მეორეს. მე და შენ წიფელას ვაკნაწუნებდით. მე რომ ფენი ამიცურდა და ფერდობზედ დაგვკორდი—გახსოვს? შენ ბევრი იცინე, იმდენი იცინე, რომ თავი ვეღარ შეიკავე და შენც ჩემსკენ ჩამოკორდი უირამლა. მერე ბობლით ძლივს ავედით ძაღლა დედასთან. სწორედ ამ დროს გაფარდა თოფი და დედა ჩვენი დაიჭრა სასიკვდილოდ... შენ გაიქცი, მე-გი შიძისაგან ხეზედ ავარდნა მოვიწოდებ, ავბობდდი კიდევ ძაღლა, ძაღლა მაგრამ ჩამოვვარდი და ძირს ტეპა შიძივარ. ამ დროს მოვიდა მონადირე და დამიჭირა. მე ბევრი ვღრიალე, მაგრამ რაღა იქნებოდა, შემაბეს თოკი და წამომიყვანეს. გამწარებული გზაზედ სულ განუწყვეტლივ ვღრიალებდი, მინდოდა ქვეყნისათვის შემატეობინებინა ადამიანების უსამართლობა, გულქვაობა... ეჰ!.. ვინ იყო გამკონი?.. თოკს ვღრღნიდი,—მინდოდა გამეწევიტა, მაგრამ ვერაფერი დავაკელი; კარგა ხანს მახანხალეს, ბოლოს მიმიყვანეს ერთს სახლში. ეს თურმე მონადირის სახლი ყოფილა. გამოგვეგებნენ ეველანი—დიდებიც და ზატარებიც. ჩემს დანახვასად ეველამ სიცილი დაიწყო, თითქო მასხარა ვინმე ვიყო.

— სა-სა-სა-სა!.. დათუნა, ბიჭო!.. ერთი უუურე, როგორი უურები აქვს!

— კუდი არა აქვს, ე!.. სა-სა-სა-სა.

— როგორი დაცრესილი ფეხები აქვს!..

მე თავად გაჯავრებული ვიყავ, და ამ სარსარმა უფრო გამაბრაზა. ერთს ზატარა ბიჭს, რომელიც ჩემს ახლოს მოვიდა და ფენით ცხვირში მიღიტინებდა, მე ფენში ვუკებინე. იმან ღრიალი მორთო. შეიქნა აღიაქოთი, ექიმთან გაიქცნენ,

მეუკი კარგად გამჯობეს. წამიუვანეს და ბომსე დამბებს, მო-
დიოდენ რაღაც ნადირები (მერე გავიკე, რომ თურმე...
ლები ეოფილან) და მათვალერებდენ, თან მეუვდენ—მი-

ჯავრდებოდენ, აქ რაღა სარო. თითქო მეუკი მესიამოვნებო-
და იქ ეოფანა!.. მე სმა არავის არ გავუცი—რამდენიც გინ-
დათ, იუუუეთ-მეთქი—და ვიჯექი ჩემთვის დაღონებული, ვუიქ-
რობდი საწუალ დედა ჩემსედ. გული ამიდულდა და გამწარე-
ბულმა ბომს დაუწვევ ღრინა... ბოლოს, დაქნცული და გულ-
დაწვევტილი დაკვდე დედამიწახედ. ამასობაში კიდევ დალაძდა.
ასე გათავდა ზირველი დღე ჩემის ტყვეობისა. შემდეგ რა მომი-
ვიდა, მეორე წერილში შეგატყობინებ.

შენი ერთგული და მოსიყვარულე ძმა დათუნა.

ეს წერილი მიერთვას ქალაქ ფიჭვნარში, ნამკის ქუჩასედ,
საკუთარ სასლში, მის მადლ-კეთილმოობილებას მიხეილ და-
თვიშვილს.

18 აპრილი.

ძმაო მისო!

შენი წერილი მცვილე და ძლიერ მინახიან, რომ მშვიდობით გადარჩენილხარ და ახლაც კარგადა ხარ. მადლობა დმერთს, რომ საჭმელსაც შოულობ. ახლა, ძმაო, იმ დღეს რომ მოგწერე, როგორ გავატარე ზირველი დღე ჩემის ტყვეობისა. მეორე დღეს, დილიდანვე შემომქსვივნენ ბავშვები: მსინჯავდნენ, დამცინოდნენ. იმათა სიცოცხლესარსარი მახრახებდა. და ახლოს არავის ვიკარებდი. საჭმელიც მომიტანეს, მაგრამ მე ზირიც არ ვახსელ. მთელი დღე მშიერი ვიყავ. საღამო სანსუდ, როდესაც ჩემს ახლოს აღარავინ იყო, წამოვწექი და ცოტა ჩამთვლიდა. ამ დროს ვიგრძენ, რომ ვიღაც გვერდში მიღიტინებდა. ავიხედე და ვნახე: თურმე ჰატარა მურია ძალი მოსულა და ცხვირს გვერდში მინახუნებს. მე შეუტყე: — „იქით გამეცალე-მეთქი, თორემ...“

— „ნუ ჯავრობ, მითხრა, მე მეცოდები, რომ დღეს მშიერი ხარ, არაფერ საჭმელს არ ეკარები, სიმძილი ძნელია, წელანერთი ნაჭერი სორცი მომიცეს, ნახევარი მე შევჭამე და ნახევარი შევრნახე, თუ გინდა შენ მოგიტან.“ მურიას სიტყვებზე მე გული მომიღობა და ვუთხარი: მომიტანე-მეთქი. წავიდა და მომირბენინა. ამის შემდეგ მე და მურია დავმობობილდით. მურია ჰატარა ლეკვია, სწორედ ჩემი სნისა იქნება. ესლა მე და ის ისეთი შეგობრები ვართ, რომ უერთმანეთოდ აღარ შეგვიძლიან ცხოვრება. თუ საჭმელი იშოვა სადმე, უხუმოდ ზირსაც არ ახლებს. სულ ერთად ვთამაშობთ, ერთს წუთსაც აღარ მშორდებ. ისეთს გორაობას და ჭიდაობას გავმართავთ სოღმე, რომ მთელი ეზოს მცხოვრებლები ჩვენ შემოგვცქერიან. აჰ, ნეტა თოკი არ მებას ეელსე, რომ მაშინვე მოვკურცხლო შენსკენ, ჩვენს საუვარელს ტყეში!.. მე დღეს კიდევ ვცხადე თოკის გადაღრღნა, მაგრამ ვერა გავაწვე-რა. მუ-

რიაძეც მიშველა, მაინც თოკს ვერა დაუბკელით—^{მალიან} მაგარია. მურიასაც ძლიერ უნდა ჩემი გათავისუფლება ^{მხილება} მშვიდობით, მალე კიდევ მოგწერ წერილს. მოგიკითხა მურიამ, აელაუუდა მამაღმა, რომელიც გუშინ გავიცანნი; მალიან ამხარტავანია, მეკი თავაზიანად მექცევა. ალბად ჩემი უძინიან. საზოგადოდ, აქეთ ძლიერ მძიძარა ხალსია. ძაღლებსაც კი უძინიანთ ჩემი. მარტო მურიას არ უძინიან, იმიტომ რომ ის ჩემი მეგობარია. ღრუტუნამაც მოგიკითხა.

შენი ძმა დათუნა.

(დასასრული იქნება).

უიულიყო.

სამი მეგობარი.

(ზღაპარი მამინ-სიბიროკისა).

1.

დიდი მეგობრები იყვნენ ბელურა და ჭიჭუინა თევსი. ბელურა საფსულში ეოველ დილით მოფრინდებოდა სოლმე მდინარესთან და დაიუვირებდა:

— ეი, მშობილო, გამარჯობა!.. როგორ ხარ?

— რა მიძახს, კარგად ვარ, — უძახსუხებდა ჭიჭუინა. — მოდი, მეწვიე. ღრმა ადგილები კარგია ჩემთვის... წყალი სდგას, აქაური ბალახი კიდევ — რამდენიც გინდა. ბაუაის ქვირითას გაჭმევ, ჭიანჭველებს გაჭმევ, წველის მუძლებსაც მოგართმევ...

— გამადლობ, მშობილო! დიდი სიამოვნებით გეწვევოდი, წველისა რომ არ მეძინოდეს. შენ რომ მოფრენილიუავი ჩემთან ეავრის ქვეშ, უკეთესი იქნებოდა... სილით გაგიძახინძღებები, — მთელი ბაღი სავსე მაქვს სილით, ჰურსაც გიძიონიდი, მურიასაც, მაქარსაც და ცოცხალ კოლოსაც. სომ გიუვარს მაქარი?

— როგორია?

— თეთრია...

— წელის კენჭების ხაირი?

— ჰო. ზირში-კი რომ ჩაიდებ, ციამება, ისეთი ტკბილია. მოდი, ესლა შეფურინდეთ.

— არა, მე ფრენა არ ვიცი; ამასთანავე, წელიდან რომ ამოვიდე, მოვეკვდები. სჯობიან, ისევ აქ წეალში ერთად ვიცურათ. ეველაფერს გაჩვენებ...

ბელურამ წეალში შესულა სცადა; მაგრამ შევიდოდა თუ არა მუსლამდის წეალში, შიში აიტანდა; დალევდა მდინარის წმინდა წეალს, ცხელს დღეებში სადმე ჰატარა წეალში იბანაგებდა, გაისწორებდა ფრთებს და თავის სასლში დაბრუნდებოდა. საზოგადოდ, დიდი მეგობრები იყვნ და სსვა-და-სსვა საქმესედ ლაზარაკი უუვარდათ.

— როგორ არ მოგწეინდა წეალში ჯდომა?—მეკეითსებოდა სოლმე ბელურა.—სომ გაცივდი?.. თვეში თავის მხრივ გაკვირვებული უზასუსებდა:

— როგორ არ გწეინდება ფრენა? მაგ სიცსეში არ ისრჩეები? მე-კი მუდამ მტრილა. საფსულობით აკი მეწეევიან სოლმე საბანაოდ... ევარში-კი არაზინაც არ გეწეევა.

— მეწეევიან და ევრე!.. ერთი დიდი მეგობარი მეავს—ბუსრების მწმენდავი ჰეტო. სშირად მეწეევა სოლმე... ისეთი მხიარულია, რომ მთელი დღე მღერის. სწმენდავს ბუსრებს და თან ღიღინებს. ჩამოჯდება დასასევენებლად, ამოიღებს ჰურს და მიართმევს; მე კიდევ სამცეცებს ვეენკავ...

— მეგობრებს უსიამოვნებაც ერთხაირი ჰქონდათ. მაგალითად, ზამთარი:—როგორ იეინებოდა საწეალი ბელურა! როგორი ცივი დღეები დადგებოდა სოლმე! ერთად ერთი საშეალება და იყო—რომელიმე საკომურში უნდა ჩამმვრალიყო

და ცოტად მინც კამთბარიო. მაგრამ იქაც ცუდი საქმე და-
ემართა ერთხელ.

— ჩაჯდა ბელურა საკომურში. ამ დროს ბუხრების მწმენ-
დავი ჰეტო მოვიდა, ჩაუჭა თუჯზედ დახვეწული მონძები და
საბრალო ბელურას კინაღამ თავი გაუჭყქვა. ჰეტოზედ უარე-
სად გაპურული ბელურა ამოსტა საკომურიდგან და დაიწყო
ვეირილი:

— შე იჯან-ქორო, შენა, რას შერები, ჭა? კინაღამ სული
გამაურვეინე...

— შე რა ვიცოდი, რომ შენ ბუსარში იჯექი?

— კვლავ ფრთხილად იეაჟ... კარგი იქნება, რომ შე შენ-
თავში თუჯის კირი დაგარტვა?

თუჯსაც ცუდი დღე ადგებოდა სამთრობით. მორვეში ჩა-
ვიდოდა და მთელს დღეებს სთვლემდა. სცივოდა და განძრევა
ესარებოდა. ათასში ერთხელ ნაპართან ამოცურდებოდა, როდე-
საც ბელურა დაუძახებდა. მოფრინდებოდა ბელურა ნაპართან
წელის დასაღვევად და დაიუვირებდა:

— ეი, თუჯო, კიდევ ცოცხალი ხარ?

— ცოცხალი ვარ...— ნამძინარევის სმით უძახსუებდა თუ-
ჯი.— მაგრამ სულ-კი შეძინება. საერთოდ, არაფერია კარგი..
ვეელას სძინავს.

— არც ჩვენსაა კარგი ამბავი, ძმობილო! რას ვიხამთ,
უნდა ვითმინოთ... რა სამინელი ქარი ამოვარდება ხოლმე!...
მანდ გძინავთ მინც, აქ-კი ძილიც არ შეიძლება... სულ ას-
კინკილას ვთამაშობ, ვეგებ როგორმე გავთბე შეთქი. ხალხი-კი
მიცქერის და ამბობს: „შესედეთ, რა მსიარული ბელურაა!“
ნეტავ, როდის ვეღირნები ზაფხულს?... ძმობილო, ხომ არ
გძინავს?...

ზაფხულში კიდევ სსვა უსიამოვნებაა. ერთხელ ქორი გა-

მოეკიდა ზეენს ბელურას. ბევრი იფრინა, მაგრამ მანც, თავი დააღწია, როგორც იყო, და ღელეებში ჩაიძალა.

— უჰ, ძლივს დავადწიე თავი! — შესწივლა ბელურამ თვეს და სული ძლივს მოითქვა. — რა ონავარი რამ არის!.. კინაღამ კლანჭები დამავლო; მერე-კი თვითონ იცოდა, რასაც მიხამდა.

— ზეენი ქარიულაზია თვესის ნაირი ეოფილა, — ანუგემა ჭიჭეინამ. — მეც კინაღამ ჩაუვარდი ამას წინად ზირში... ისე მეცა, თითქო შურდულიაო! მე სსვა თვესებთან ერთად გამოცურდი და ქარიულაზია შემა მეგონა; უცებ-კი მომვარდა შემა... რა გასაჩენი იყო ქარიულაზია თვესი? მიკვირს და ვერ გამოვიდა...

— მეც... მე მგონი ქორი წინად ევ თვესი იყო და თვესი კიდევ ქორი იყო. ერთი სიტყვით ნამდვილი ეახლები არიან.

II

ასე სცხოვრობდნენ ბელურა და ჭიჭეინა თვესი; ზამთარში იუინებოდნენ და ზაფხულში კიდევ — მსიარულობდნენ. მსიარული ბუსრების მწმენდავი ჰეტო-კი თავის სიმღერებს ამბობდა. ეველას თავისი საქმე, სისარული და მწუსარება აქვს.

ერთს ზაფხულს ჰეტომ თავის საქმე გაათავა და სელ-ზირის დასაბანად მდინარისკენ გასწია. მოდის და უსტკენს; უცბად რაღაც სამინელი სმაურობა მოესმა. რა მოხდა? მდინარესთან ფრინველები გუნდ-გუნდათ დაფრინავენ: ისკები, ბატები, მერცხლები, ლიანები, ევაკები და მტრედები სულ აქ ივენენ. წივიან, კივიან, იცინიან, — ეაცი ვერაფერს გაიგებდა.

— თქვენ, ეი, რა მოხდა? — დაიუვირა ჰეტომ.

— მოსახდენი მოხდა... — ჩაიჭიკჭიკა მარდმა წყალ-წყალამ. — სასაცილოა, სწორედ სასაცილოა! უეურე რაებს ჩადის ზეენი ბელურა... გაგიყდა.

წვალ-წვალამ წვრილი სმით გადიკისკისა და მდინარეზედ
გადაფრინდა.

როდესაც ჰეტო წვალთან მივიდა, ბელურა მამინვე ეცა.
სამიძარი რაძ იყო: ნისკარტი გბელო, თვალები ანთებოდა,
ბუძბული ეალეზედ შესდგომოდა.

— ეჭე, ბელურავ, რა ამბავში ხარ?— ჰკითხა ჰეტომ.

— არა, მე ვანჯენებ!..— ევიროდა ბელურა, რომელსაც სი-
ბრახით სული ეელში მობჯენოდა.— იძან ჯერ ჩემი ამბავი
არ იცის... მე ვანჯენებ, იმ თევზუნას! ამდენს ვურტვამ, რომ
ერთი ველარ დასთვალოს. ის ეახალი ისა...

— მაგას რა უურს უგდებ!— ამოიევირა წელიდან თევზმა.
— ცოცხალს ტუილებს ახლის, იცოდე. .

— მე ვტუი?— წივოდა ბელურა.— ვინ იპოვნა ჭიანჭველა?
მე ვტუი!.. მერე რა სუქანი იყო! ნაპირზედ ვიპოვნე... რაძ-
დენი ვეწვალე... ძლივს ამოვათრიე და სახლში მივათრევედი.
ოჯახის ჰატრონი ვარ,— უნდა საჭმელი ვეძებო... ის იყო
ბუიტაცე ჭიანჭველა, რომ ამ დაწვევლილმა ჭიჭეინამ დაიევი-
რა:— „ქორი!“ შიშით შევევილე,— ჭია წვალში ჩამივარდა და
ამ ჭიჭეინამ-კი ჰირი დაბვლო და გადაელაპა... ეს ტუილია?!
ქორი-კი არსად სჩანდა...

— მერე რა არის? გავისუმრე, — თავს იმართლებდა ჭიჭ-
ეინა. — ჭია-კი, მართლაც რომ, გემრიელი იყო.

ჭიჭეინას გარს ეოველგვარი თევზი შემოეხვია: ნაფოტა,
კარსანა, ჭორჭილა, — უურს უგდებენ და იცინიან. მოლაღუ-
რი გაუქანება ჭიჭეინასკენ და ისევ მოძორდება, ვერაფერს ვერ
აკლებს.

— შხამად შეგერგოს ჩემი ჭია!— იწვევლებოდა ბელურა. —
მე კიდევ ვიპოვი, მაგრამ ის მწეინს, რომ მომატუეა და მევე
დამცინის. ევარშიც რომ ვეპატიეებოდი... მეგობარი ამისთანა
უნდა. აი, ჰეტოც ამას იტუვის... მე და ის მეგობრულად

ვცხოვრობთ და ხანდახან ერთად ვსადილობთ: ის სჭამს, მე კიდევ ნამცეცხებს ვკენკავ.

ის სჭამს, მე
კიდევ ნამცეცხებს
ვკენკავ

— დაიცათ, ეს საქმე უნდა გაირჩეს, — განაცხადა ჰეტომ. — ჯერ სელ-პირი დამაბნინეთ... სინიდიისიურად გადავწვევებ თქვენს საქმეს. შენ, ჩემო ბელურავ, ჰატარა ხანს დამშვიდდი.

მე მართალი ვარ, რაღაზე უნდა ვიჯავრო! — გაჭკვიოდა ბელურა. — ჭიჭყინასკი ვასწავლი მე, როგორ უნდა სუძრობა...

ჰეტო წელის ჰირას ჩამოჯდა, გვერდით, ქვაზე ცხვირ-სახსოცში გასვეული სადილი დაიდო, დაიბანა სელ-პირი და სთქვა:

— ასლაკი საქმეს შევუდგეთ... შენ, ჭიჭყინავ, თვესი ხარ, შენ კიდევ, ბელურავ — ფრინველი ხარ. მართალია თუ არა?

— მართალია! მართალია!... — შესძახეს ფრინველებმა და თვესებმა.

— თვესი უნდა წებლში სცხოვრობდეს, ფრინველი კიდევ — ჭაერში... ასეა, თუ არა? კარგი... ჭია მიწაში სცხოვრობს. კარგი. ასლა მიუერეთ...

ჰეტომ ცხვირსახსოცი გასსნა და იქიდან თავის სადილი, ერთი ნატესი ძავი ჰური ამოიღო, დასდო ქვაზე და სთქვა:

— აი უერეთ: ეს რა არის? ჰურია. ეს მე ჩემი შრომით ვიძოვე და შევე შევჭამ, თანაც წებლს დავატან. ასეა, თუ არა? მამ ვისადილებ და არავის ვაწვენებ. თვესს და ჩიტსაც უნდა ჭამა... თქვენ თქვენი საჭმელი გაქვსთ. რაღაზე ჩხუბობთ? ბელურამ იძოვა მატლი, მამასადაძე თავის შრომით უძოვნია და იძისია...

— მოითმინეთ, ბიძავ... — მოისმა ფრინველთ გუნდიდან წვრილი ხმა.

ჩიტებმა ბანი მისცეს და წინ ჰაწაწინა ლიანი გამოუშვეს, რომელიც თავის წვრილი ფეხებით ჰეტოსთან მისოხდა.

— ბიძავ, კვ ტუილია.

— რა არის ტყუილი?

— ჭია მე ვინავე... ზგერ თუნდა ისვენს ჭკითსეთ...
თავის თვალთ დანახეს. მე ვიძოვე, ბელურამ-კი დამქროლა
და მომწარა.

ჰეტო აირია. სრულებით სსვა გამოდიოდა.

— როგორ?...—ნიფნიფებდა ჰეტო და ასრებს იკრებდა.—
შენ, ბელურავ, შენი მოსატყუარი ვინ არის?

— მე-კი არა ვტყუი, ეგ სტყუის. მავან ისვენთან ჰირი
მეჭკრა...

— სულ სსვა გამოდის...ჭმ... ჭია? რა საკვირველია, ჭია
დიდი არაფერია; მაგრამ ქურდობა-კი კარგი არ არის. ვინც
მოიწარა, იმან უნდა იცნოს კიდევ... მართალია, თუ არა?
ჭო...

— მართალია!... მართალია!...—სელახლად დაივირა ევე-
ლამ.—მაინც განსავე ბელურას და ჭიჭვინას საქმე. რომელი
სტყუის?...ორივე ევიროდა, ორივე სსუბობდა და ეველა უეს-
სკდ დაავენა.

— რომელია მართალი? თქვე შოთის თავებო თქვენა,
შენც, ბელურავ და შენც, ჭიჭვინავ! ნამდვილი შოთის თავე-
ბი სართ. ორთავეს დაგსჯით მაგალითის სახვენებლად.. აბა,
სქარა, შერიგდით, სქარა!

— მართალია!—დაივირა ეველამ ერთსმად—უნდა შერიგ-
დეთ...

— ლიანს კიდევ, რომელმაც თავის შრომით იძოვა ჭია,
ნამცვეებს ვაჭმევ, —გარდასწვეიტა ჰეტომ.—ეველა კმაყოფილი
დარსება...

— კარგი იქნება!—დაივირეს ისევ ერთსმად.

ჰეტომ ჰურის ასაღებად სული გააწვდინა, მაგრამ, იქ
აღარ დასვდა. ვიდრე ჰეტო ღაწარაკობდა, ბელურას მოესწრო
მოტაცება.

— ის ვახალი! ის მატეუარბ ისა!—შეშფოთდნეს თვესები და ფრინველები.

ეველა ქურდს გამოეკიდა. ეურის ეუბ კარუბა მოსრდელი იუო და ბელურბ ვერ შესმლებდა შორს წაღებას. სწორედ წუალთან დაწვივნენ. ეცნენ ქურდს დიდი, თუ ზატარბ. ერთი ერთბანეთს სტაცებდნენ ჰურს; ნამცეცები-კი წუალში ცვიუოდა. ბოლოს ეუბაც წუალში ჩავარდა. აქ კიდევ თვესებბა დაავლეს ზი. რი. ფრინველებს და თვესებს შორას ნამდვილი ობი ასტედა. მთელი ეუბ ნამცეცებად აქციეს და შესწამეს. როდესაც ეუბ შესწამეს, მაშინ მოვიდნენ გონს და სირცხვილით დაიწვივნენ. ქურდს ბელურბას სდიეს და ეუბ-კი შესწამეს.

მსიარული ჰეტო-კი წულის ზირას იჯდა, უეურებდა ამ ამბავს და იცინოდა. სწორედ, რომ სსსაცილო იუო... ეველა მას გაექცა, გარდა ლიენისა.

— შენ რატომ არ გაჰეეები?—ჰკითხა ჰეტომ.

— გაუფრინდებოდი, ტანდაბალი რომ არ ვიუა, ბისაკ. დიდი ფრინველები მეც გამკენკავენ.

— ეგრე ემჯობინება, ლიანო. მე და შენ უსადილოდ დაურწით. სწანს, ცოტა გვიმუშავნია...

ღიმ. დეკანოზიშვილი.

გეოგრაფიულნი ცნობანი.

(თარგმანი ინგლისურიო).

(გაგრძელება).

ოთხი უმთავრესი წერტილი.

როცა ბავშვებმა კაბათავეს ვეგმის სინჯვბ, ბიბია ბობბა უთხრა:

— აბა ახლა ისევ სოფლისკენ მიბრუნდით.

ბავშვებმა აასრულეს მისი ბრძანება.

— როგორ და საით მხარეს მდებარებს თქვენგან სოფელი?

— სწორედ ჩვენ ჰირდაჰირ არის, უზასუსეს ბავშვებმა.

— ახლა მიბრუნდით ფიჭვის ტყისკენ. საით არის ესლა სოფელი?

— ჩვენს უკან, მიუგეს მათ.

— ესლა ჰირი ძველი ცისისაკენ მიაქციეთ, და მითხარით, რომელ მხარეს იქნება სოფელი?

— მარჯვნივ.

— აბა, მიბრუნდით ქარის წისქვილისკენ, ახლა რომელ მხარეს არის სოფელი?

— ჩვენგან მარცხნივ.

— კარგი და ზატოსანი, სთქვა ბიძია ბობმა. მაშასადამე თქვენ ნახეთ, რომ სოფელი იყო თქვენ წინ, თქვენს უკან, მარჯვნივ და მარცხნივ, თუმცა თქვენ ერთსა და იგივე აღაგას იდექით და ფეხიც არ მოგიცვლიათ. ახლა მე რომ გკითხოთ, საით მხარეს მდებარებს სოფელი ამ წერტილიდან, რას მიზანსუხებთ?

— არ ვიცი, მიუგო ტომმა, კვ იმაზეა დამოკიდებული თუ რომელ მხარეს ვუყურებთ.

— სწორედ მართალი ხარ, უზასუსა ბიძია ბობმა. ახლა თქვენ ხედავთ, რომ სიტყვანი! წინ: უკან, მარჯვნივ, მარცხნივ, სრულებით ჩვენთვის გამოსადეგნი არ არიან მაშინ, როდესაც გვინდა გამოვიკვლიოთ თუ რომელ მხარეს ვიმოუფებით დანიშნულ ადგილიდან. მე შემოდლიან უკეთესი სიტყვები გასწავლოთ. — აბა ერთი შესედეთ მზეს და მითხარით, საით არის იგი?

— ფიჭვის ტყის თავზედ, მიუგეს ბავშვებმა.

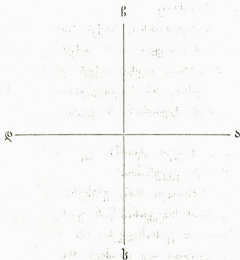
ბიძია ბობმა ამოიღო საათი და სთქვა: „ესლა სწორედ თორმეტი საათია. ცის იმ მხარეს, სადაც მზე თორმეტი საათ-

სუ არის, ჭკვიან სამსრეთი, აგრეთვე დედაძიწის ნაკადული-საც, რომელიც იქითკენ არის, ჭკვიან სამსრეთი.

— მამ ფიჭვის ტყე ჩვენგან სამსრეთის მხარეს არის? — იკითხა ვიღღი.

— სწორედ, მიუგო ბიძია ბობბა, ჰირდაზირ დაუდგებთ ფიჭვის ტყეს თუ შურგს მივაქცევთ, მარჯვენა დაუტოვებთ, თუ მარცხენა—ეკ სრულებით საქმეს არ შესცვლის. ფიჭვის ტყე ისევ სამსრეთის მხარეს დარჩება. აბა ახლა შურგი მიუბრუნეთ სამსრეთის მხარეს, უთხრა ბიძია ბობბა.

ბავშვებმა ფიჭვის ტყეს შეაქციეს შურგი და ჰირი ქნეს სოფლისკენ.

— ამ წამს თქვენ ჰირი ჩრდილოეთისაკენა გაქვთ მიქცეული, სთქვა ბიძია ბობბა, რადგან ჩრდილოეთ სამსრეთის ჰირდაზირ მდებარებს.

— მამ სოფელი ჩვენგან ჩრდილოეთისაკენ არის? იკითხა ტომბა.

— სწორედ, მიუგო ბიძიამ. ესაა როცა თქვენ ჰირი ჩრდი-

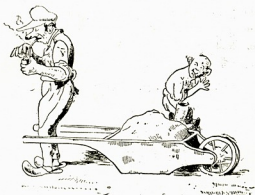
ლოეთისაკენ გაქვთ მიქცეული ორივე სელი გამაღეთ და მარჯვენა სელი მიკითხეთ ზღმოსავლეთის მხარისაკენ, მარცხენა კი დასავლეთისაკენ.

— მამ ქარის წისქვილი ზღმოსავლეთისაკენ მდებარეობს? — იკითხა ტომმა.

— დიხს, მიუგო ბიძამ.

— ძველი ცისუკი დასავლეთისაკენ არის? — იკითხა ვილდომი.

— ჭეშმარიტად, უნასუსა ბობმა. ასლად ვხედავ, რომ თქვენ დაისწავლეთ ოთხი უმთავრესი მხარე — სამსრეთი, სრდილოეთი, ზღმოსავლეთი და დასავლეთი.

მ. მ. მ.

ა ნ ო ზ ო ა მ ა .

- „ფ“-ით ომში სასმარებელი ვარ.
- „ს“-თ ვაზი მიჭირავს.
- „ბ“-თ ბელტებს ვიღებ.
- „ტ“-თ ანო ვარ.
- „დ“-თ აძინდი.
- „ქ“-თ ღრუბელს ვამომრავებ.
- „ღ“-თ წუბლს ვუძვებ.
- „ხ“-თ ვაწვარუნებ.
- „თ“-თ ვუკრავ.
- „კ“-თ მოძვსლეული შემოდის.
- „უ“-თ არ გეთანსმებით.
- „შ“-თ ბრალს ტყუილად ვდებ.
- „ვ“-თ ზირუტყვი ვარ.
- „ქ“-თ ნიადავი.
- „გ“-თ სასწორსედ ვღევარ.
- „წ“-თ აუადმოფობა.
- „ჩ“-თ გამხმარი სილი.
- „ძ“-თ ფსკერი.
- „წ“-თ სახის ნაწილი.

№ 1.

№ 2.

(მეცნიერული).

ინგლისელ მეცნიერ ნიუტონს ჰქავდა ძალი და კატა, რომლებიც ძალიან უკვარდა. სწირად, როცა ნიუტონი მეცნიერულ გამოკვლევაში იყო სოღმე, ძალი ან კატა კარს დააბრახუნებდნენ, რადგან შესვლა-გამოსვლა უნდოდათ; ნიუტონი იძულებული იყო ამდგარიყო და იმასთვის კარა გაეღო სოღმე. ნიუტონს მოსწეინდა წამ-და-უწუი კარის გაღება და გადასწეეიტა კარებში ნახვრეტი გამოეჭრა, რომ კატა და ძალს თითონ შესძლებოდათ შესვლა-გამოსვლა. აილო ხერსი ჭორო ნახვრეტი გამოსწრა; ერთი ჰატარა, —ამაში კატა ივლი-სო; მეორე დიდი, —ამაში-კი ძალიო.

გ ა მ ო ტ ა ნ ე ბ ი .

1) უფსო, უძელო, წელიწადის ნადირო;
ვინც ამხს არ გამოიცნობს,
მან გააკეთოს სადილი.

2) სუთნი არიან, მძანი არიან, ოთხი სხსლს უკებს, ერთი გარს უვლის.

ა მ ო ტ ა ნ ა .

ერთ საქართველოს ქალაქის შუა ჩაასნით რძის შვილის-შვილი. გამოეზა ის აუევი, რითაც საქონელს ბ'ხეს უ'ნიდაკენ.

შ ა რ ა ლ ა.

(წარმოდბ. თ. კანდელაკის შიერ)

პირველი სიტყვა თანსმობას ნიძნავს,
 იძასა სძარობს მუდამ იძური;
 მკორეს სძირად სძქმისთვის ვადლეკო
 წინად, — ფასიად ის სოძიერი.
 ორივე მძღლა — მძღლა აციუგანს,
 სასლებძი სძარობს უოველი ური.

რ ე ბ უ ს ი.

